

't Buitenblad

NIEUWSBRIEF VAN VERENIGING LANDSCHAPSBEHEER VLEUTEN - DE MEERN

Nr. 13 mei/juni 2014 (ed.3) jaar 3

Beste knotter,

De temperatuur is sinds het laatste Buitenblad flink omhoog geschoten en intussen is met het zomerprogramma gestart.

Het ziet er naar uit, dat er meer werk is dan in het vorige seizoen, dus alle hulp is welkom !

Het zaag- en kloofwerk is vrijwel gedaan; er rest nog zo'n 45 kuub, voornamelijk els die later in het seizoen nog uit het Gagelbos gehaald moet worden.

- In dit nummer van het Buitenblad aandacht voor een schitterende plant: de rietorchis. In ons werkgebied te bewonderen !

- In het afgelopen winterseizoen hebben 5 leden kennis gemaakt met het meestal modderige nat. Hans v.d. Z., Sjaak, Jan Kleymans, Nico gingen Ad van Nuenen vooraf. Ad sloot (!) het seizoen waardig af met een gestrekte jump verticaal. De jury gaf hem eensgezind een puntentotaal van 8.4 ! Lees verder op blz. 2 t/m 4.

- Dries is door Truusje opgezadeld met de Boomstam. Je kunt op blz. 4 en 5 lezen hoe hij het er van afbrengt.

- De rubriek Binnenste Buiten staat op de laatste bladzijde.

- Bijdragen aan het Buitenblad in de vorm van foto's, artikelen, interviews enz. blijven natuurlijk welkom !

Graag voor half juli voor het juli / augustusnummer. Het liefst per mail: aartr006@planet.nl

Agenda:

24 mei – voorjaarsexcursie
Kralingse Bos

30 mei – A.L.V.

1 juni - boerendag bij Vlooswijk,
Achthoven

30 augustus – bbq : Buitenplaats

Aandacht voor:

Rietorchis (*Dactylorhiza majalis*)
Familie van de Orchideeën

Binnen afzienbare tijd zal een aantal leden weer aan de slag gaan op de verschillende (schraal)graslandjes nabij De Kievit. Eén van de bijzondere plantensoorten, die daar groeien, is de rietorchis.

het oude hooiland van de Kievit waar de rietorchis voorkomt

foto genomen op 22-8-2009 door Hans van Aartrijk

Algemene feiten:

- Orchideeën vormen naast de composieten de grootste plantenfamilie ter wereld. Het aantal soorten wordt op 20.000 geschat; in Nederland komen er ruim 30 soorten voor.

- In de regel zijn orchideeën overblijvende planten, die meer dan eens kunnen bloeien.

- De ontwikkeling van zaad tot bloeiende plant neemt verscheidene jaren in beslag.

- Orchideeënzaden zijn uitzonderlijk klein en reservevoedsel bevatten ze nauwelijks.

- Succesvolle kieming is alleen mogelijk als vanuit de grond schimmeldraden in het zaad binnendringen. Deze worden door het jonge kiemplantje als het ware gevangen genomen en uitgebuit: het onttrekt zijn bouwstoffen voor het grootste deel aan de schimmel.

- Ook in zijn latere leven blijft de orchidee in mindere of meerdere mate afhankelijk van de schimmel.

Het geslacht *Dactylorhiza*, waartoe de rietorchis behoort, ontleent zijn naam aan de vorm van de twee (zelden drie) wortelknollen; elke knol loopt uit in twee of meer "vingers", die zich voortzetten in een penwortel.

Die "vingers" zijn ook gerelateerd aan de wat archaische naam Handekenskruiden.

Die vorm heeft vanouds tot de verbeelding gesproken. Zij gaf aanleiding tot de naam Orchis (= testikel) en Handekenskruid en gaf voedsel aan fabels over de vermeende werking van de knollen als bevorderaar van de menselijke vruchtbaarheid.

vervolg op blz.2

Wat de rietorchis betreft, de bladeren verschijnen pas in het voorjaar, staan allemaal schuin omhoog en vormen geen rozet.

Planten met ongevlekte bladeren komen meer voor dan exemplaren met gevlekte bladeren.

De bloemen zijn 2-zijdig symmetrisch en de kleur ervan is rozerood tot paars. De bloeitijd is van eind mei tot half juli.

De hoogte van de plant varieert van 20 tot 60 cm.

Rietorchis is een plant van zonnige tot licht beschaduwde, vochtige tot natte, 's zomers hoogstens oppervlakkig, uitdrogende standplaatsen.

Tot haar frequente begeleiders behoren o.m. riet, kale jonker, moeraswalstro, watermunt, grote kattestaart, echte koekoeksbloem, moerasrolklaver en gewone engelwortel.

De soort wordt bedreigd door het verdwijnen van zijn voorkeurshabitat door drooglegging, ingebruikname door landbouw en vermessing.

In Nederland is de plant wettelijk beschermd.

Bron: *Nederlandse Ecologische flora deel 5- Weeda, Westra e.a*
Wikipedia (foto)

Van de werkvloer

Na de openburendag (zonder burenen) werd op donderdag 6 t/m zaterdag 8 maart verder gewerkt op de Hollandse Kade nabij De Kievit.

29 leden waren deze week actief met zagen, slepen, sjouwen, rillen maken of snoeihout op bestaande, oude rillen leggen. Het weer deze dagen was uitstekend en dat mag ook wel eens gezegd worden.

Ad van Nuenen vond het zelfs zo goed dat een verkoelend bad hem wel een goed idee leek. Geholpen door een avondse pruik van een overjarige wilg ging hij als een speer naar de bodem van een drie meter lager gelegen sloot. Zijn motorzaag had besloten hem niet te vergezellen en was boven in het restant van de knotwilg achter gebleven. Uw verslaggever ter plaatse kon met enige moeite Ad weer op het droge krijgen. Helaas was onze paparazzo elders op de kade. Een reserveset kleding, die Ad altijd bij zich heeft, kwam nu goed van pas.

Het warme weer in februari en maart was er de oorzaak van dat op donderdag 13 maart de laatste klus van het winterprogramma '13-'14 op de rol stond.

Het werk op de golfclub De Haar was nog niet helemaal afgerond (we hebben er eerder in het seizoen 2 dagen gewerkt) en het pad er naar toe was nu goed te berijden. Met 10 man werd na de koffie begonnen.

Piet, geïntroduceerd door Nico was op deze dag voor de eerste maal bij de knotploeg. Piet ►►►

En voor het eerst deze winter moest er gehecht worden: Nico kreeg onverwacht een behoorlijke tik van een boom Tegen zijn achterhoofd en de snee aldaar verdiende een hechting.

Waaruit maar weer blijkt, dat we altijd alert moeten blijven.

Maarten Buts, de groenbeheerder van de golfclub wist te vertellen dat er budget vrij was gekomen om de ruimte die door de verwijderde opslag van esdoorns en de gevelde esdoorns ontstaan was weer te beplanten met een gevarieerdere flora. Er komen onder meer besdragers als meidoorn, sleedoorn, taxus en hulst voor in de plaats.

Op deze dag werd nog een paar maal naar de Buitenplaats gereden met esdoornhout.

Foto's op deze blz. zijn van Jan Kleymans

Vrijdag de 14e werd gebruikt om te klussen op de Buitenplaats en voor het eerst dit jaar werd er weer gemaaid bij de bosakker.

Met 3 machines waren resp. Ad, Reint en Ruud in de weer.

...tijdens het uitlaten van de maaimachines lijkt het wel of ze even aan elkaar snuffelen.....

foto: Jan Kleymans

Met evenveel werkers, namelijk zeven, werd op de zaterdag het zagen en kloven na ruim zeven maanden weer hervat. Er blijken leden te zijn, die daar echt naar uit kijken.

Donderdag 20 maart gaf een zeer grote bedrijvigheid te zien. Met 10 personen werd er naast het "gewone" zagen en kloven, plantmateriaal voor de Haarrijnse Plas opgekuild.

Later in het jaar, waarschijnlijk november, gaan deze bomen en struiken in de buurt van de Haarrijnse Plas de grond in.

Tevens werd er ruim 20 kuub els van de elzensingel tegenover de Buitenplaats weggereden en werd er nog dennenhout van de Heuvelrug aangevoerd.

Een deel van het dennenhout kon gebruikt worden om het essen- en iepenhout uit de houtmuur te vervangen. Drie vakken uit de houtmuur werden vrij gemaakt om daar later een aantal houtsoorten in te kunnen "tentoonstellen".

els van de elzensingel

foto: Jan Kleymans

Hoewel maart de boeken is ingegaan als zeer droog, was vrijdag de 21e dat bepaald niet.

Dat er toch nog gewerkt werd, blijkt uit onderstaand verslag van Ad van Nuenen. Hij nam ook de foto's.

Vrijdag 21 maart waren er drie diehards aanwezig op de Buitenplaats. Na wat extra koffie werd, ondanks de aanhoudende regen, besloten aan de slag te gaan. Er was tenslotte een partytent voor dit soort dagen. Het opzetten bleek echter meer inzicht te vereisen dan verwacht. Hij hield het net één heel uur. Op de door Koos gebruikelijke (de)constructieve wijze werd de tent opgeborgen. Ondertussen was de club tot 5 mensen uitgebreid. Aan inventief vermogen geen gebrek. Dus werden er een aantal steigerdelen in elkaar gezet. Zeil erover en klaar. Het zagen en kloven kon weer doorgaan. Aan het eind van de middag kon met een biertje en zonnetje teruggekeken worden op een avontuurlijke en productieve dag.

Een nieuweling kwam de sfeer opsnuiven op zaterdag. John ging vrij snel achter de zaag- en kloofmachine. Een rustige dag met 6 actievelingen. De witte keet zag er na een wasbeurt weer toonbaar uit.

Donderdag 27 maart werd besteed aan grote brokken wilg ophalen tegenover de Buitenplaats en het reguliere werk; 10 mensen hadden daar wel zin in. vrijdags werd er hout opgehaald uit het bos van Cromwijk; één rit met aanhanger volstond. Al met al wel een behoorlijke klus, omdat het hout over een behoorlijke afstand aangevoerd moest worden. Gelukkig ging dat met 6 man en 1 vrouw (Charlotte) redelijk snel, dankzij de meegebrachte kruitwagens. Zaterdag was de dag van de houtbezorging; er zijn van deze dag verder geen gegevens beschikbaar.

Donderdag 3 april gaf een gevarieerd werkbeeld te zien. Een 3-tal personen o.l.v. Ad ging oud hooi verbranden bij de Kievit in Harmelen, er werd gezaagd en gekloofd en er werd aan de houten wand gewerkt.

Totaal waren 9 personen actief voor de club.

De dag erna (met 11 man) werd er snoeihout van fruitbomen langs de Thematerkade opgehaald, uiteraard gezaagd en gekloofd en Hans van Zuylen is begonnen aan de restauratie van de witte keet. Zaterdag waren de traditionele houtritten naast het verwerken van de boomstammen. De keet werd verder onder handen genomen; met de 11 werkers van deze dag waren deze week dus 31 personen in de weer.

Donderdag 10 april was weer "gehakdag". Elf lieden vonden dat leuk. Door al dat gezaag en gekloof is er weer ruimte ontstaan voor nieuwe stammetjes. Vrijdags werd daarom met 4 personen uit het Schansbos voornamelijk els weggehaald. Ca 16 kuub werd resp. over de sloot gegooid en gedragen. De 4 andere leden hielden zich op de Buitenplaats met het bekende werk bezig.

Tom met het ouderwetse handwerk

foto's: Jan Kleymans

Op 12 april assisteerden 6 leden bij het verwerken van de houtritten. Gemaaid en afgehooid werden de bermen naast de toegangsweg naar de Kievit in Harmelen op donderdag 17 april. Ad en Sjaak hielden zich ook nog bezig met het wegmaaien van elzenstompen in het oude hooiland. Vrijdags was een zeer druk bezochte dag (13!); de gemeente Utrecht (zeer waarschijnlijk) had nog zo'n 4 à 5 kuub bruikbaar hout bij het hondenveldje neergelegd. Koos wist niet hoe snel hij daar met Rucker en aanhanger bij moest komen.

Houtklanten werden op de zaterdag weer voorzien van openhaardhout. Met zijn negenen werd er op deze dag gewerkt.

Donderdag 24 april was een dag zonder bijzonderheden, zij het dat de gemeente wederom (nu een klein hoopje) hout had gedeponereerd. Elf mensen waren actief met de bekende werkzaamheden ►►► Naast het zagen en kloven werd er natuurlijk onderhoud gepleegd aan het gereedschap en aan de houten schotten voor het houtvervoer.

let op het d.f.o. boven de keet !

Op de laatste werkdag van deze maand werd er ook nog hout geleverd aan restaurant Anafora in het Maximapark. Zes leden hadden de werkhandschoenen aan.

Tom (laswerk) en Hans van Zuylen (timmermanswerk) hebben deze maand uitstekend werk verricht aan de keet. In alle opzichten is deze keet een opvallende verschijning geworden met een fraai interieur.

Hans en Tom, hartelijk dank !

Zaak is de keet goed schoon te houden.

Verder zagen (!) we deze maand weer een nieuweling; Otto, welkom !

In de rubriek **De Boomstam** wordt een (aspirant)lid uitgenodigd te verhalen wat de beweegredenen zijn een deel van de vrije tijd in te zetten voor het landschapsbeheer.....

In deze nieuwsbrief verhaalt Dries Willems

.....ik vind het heerlijk om te klussen.....

"Van mijn hoofdarbeid bijzaak en van mijn handenarbeid hoofdzaak maken", dat was mijn motto, toen ik eind december 2012 met vervroegd pensioen ging. Eén van mijn voornemens was om meer tijd aan de Vereniging te besteden, vooral aan het werken in het veld. Jammer genoeg is daar nog niet veel van terecht gekomen. Het bestuurswerk is toch vooral hoofdarbeid, maar ik moet eerlijk bekennen dat ik dat ook leuk vind. Zelfs het voorzitterschap ligt me in een bepaald opzicht, en ik betrap mezelf nog steeds op een groot enthousiasme als ik aan anderen over de Vereniging vertel. Vanwaar dat enthousiasme?

Op de eerste plaats natuurlijk het werken in en aan de natuur. Als kind al zwierf ik met mijn vader en een aantal van mijn zeven broertjes en drie zusjes over de Kampina en door de Oisterwijkse bossen en vennen in Noord-Brabant, mijn geboorteplaats. Al sinds mijn geboorte in 1952 blij ik (per abuis) lid van de Vereniging Natuurmonumenten te zijn! Vooral het struinen door de natuur, van het gebaande pad af, geeft me veel voldoening. Het besef dat natuur er niet gewoon is, maar dat je het moet onderhouden en zelfs moet maken, is bij mij toch pas later, bij de Vereniging ontstaan, mede dankzij het vele werk van Reint en Hans van Aartrijk voor onze Vereniging.

*Dries bezig met onderhoud
foto: Jan Kleymans*

Op de tweede plaats de mensen met hun heel verschillende achtergronden en motieven, maar allemaal met hetzelfde doel: het landschap een beetje mooier maken. Er zijn zwijgers en praters, werkers en denkers, leiders en volgers, vakmensen en leken. Al die mensen komen bij de Vereniging tot hun recht omdat iedereen zichzelf mag zijn (ook de mopperaars!), zich niet groter hoeft voor te doen dan hij is en zijn talenten en kwaliteiten naar vermogen kan inzetten.

Op de derde plaats het gestroomlijnde en soms professionele karakter van ons werk. We hebben een prachtige plek, waar elke natuurorganisatie in Nederland jaloers op is. We hebben goed materiaal, heel veel contacten met boeren, landeigenaren en natuurorganisaties; we hebben een ploegbaas, een werkvoorbereider, een meester houtverkoop, een mooie Website; we komen op de meest uiteenlopende plekken in het werkgebied. Kortom, allemaal zaken die het voor mij aantrekkelijk maken om lid van deze club te zijn.

En op de vierde plaats een goed functionerend bestuur met bekwame en sympathieke mensen. We gaan collegiaal met elkaar om, maar durven elkaar ook aan te spreken op verantwoordelijkheden. En de tijd van stroperige besluitvorming ligt ver achter ons.

Vervroegd pensioen betekent vaak dat je het drukker hebt dan ooit. Ik vind het heerlijk om bij vrienden en bekenden te klussen (timmeren, stucadoren, schuurtjes bouwen, straatjes leggen, poortjes maken, dat soort werk), te bridgen en (klassieke) muziek te luisteren. Ik ben een groot fan van de muziek van Bach. Maar het meeste voldoening geven mij mijn kleinkinderen en de zorg voor hen. Zoals Herman van Veen het eens zei: "Als ik geweten had dat kleinkinderen zo leuk waren, was ik er wel meteen aan begonnen!"

Dankzij Truusje ben ik bij de club gekomen, een jaar of acht, negen (?) geleden. "Echt iets voor jou" zei ze toen. Ze moest eens weten hoe gelijk ze had...

De boomstam geef ik graag door aan Hans v.d. Zwet

voor jullie gelezen.....

Inzet tegen eikenprocessierups

In de 2e week van mei is de gemeente Montfoort gestart met het preventief bestrijden van de eikenprocessierups.

De eikenprocessierups komt steeds meer voor in ons gebied in de eiken (aan de Blindeweg bv.) en kan gezondheidsproblemen veroorzaken. Daarom behandelt de gemeente de eiken preventief.

Er wordt een biologisch bacteriepreparaat doelgericht in de boom gespoten met een vernevelaar.

De bacteriën zijn niet schadelijk voor mensen, planten en dieren.

De rupsen zorgen vooral in de maanden mei, juni en juli voor overlast en komen alleen voor in eiken. De brandharen van deze rupsen kunnen voor jeuk en een branderig gevoel zorgen.

Het middel wordt in een vroeg stadium in de bomen gespoten. De rupsen zijn dan nog klein en eten de bacteriën op. De kristallen in de bacterie lossen

alleen op in de hoog alkalische omgeving van de rupsmaag. Vervolgens gaan de rupsen dood en vallen op de grond; deze rupsen zijn niet gevaarlijk.

De bacteriën bestrijden uitsluitend de rups en geen insecten.

door Dries Willems
voorzitter

Binnenste buiten.....

In april en mei hebben we ons als bestuur vooral met de volgende zaken beziggehouden:

1. Samen met Inge Poorthuis hebben we de resultaten van de interviews, die zij onder zeven leden heeft gehouden, besproken en daar de belangrijkste aandachtspunten uit gehaald. Op de ALV van 30 mei zullen we die aan de leden voorleggen. De interviews geven een goed beeld wat er onder de leden leeft, hoe de sfeer wordt ervaren en wat belangrijke verbeterpunten zijn.
2. We besteden veel aandacht aan aantrekken van specifieke deskundigheid, vooral op het terrein van ecologie en natuur. We hebben gekeken hoe we het werk van de werkvoorbereider kunnen verlichten en zijn ook op zoek naar iemand die Hans van Aartrijk kan ondersteunen en indien nodig vervangen.
De contacten met het ROC Montfoort voor het aantrekken van jongere vrijwilligers hebben helaas niets opgeleverd.
3. De plannen voor een jubileumdag op 27 september hebben we moeten bijstellen. Het plan is nu een feestelijk aangeklede BBQ op zaterdag 30 augustus voor de leden te houden en een themadag voor onze relaties later in het jaar of het voorjaar van 2015. Die themadag gaat over de bijdrage die vrijwilligersorganisaties en landeigenaren (boeren) kunnen leveren aan het maken van verbindingszones (natuurlinten) tussen natuurgebiedjes, zodat het leefgebied van planten en dieren wordt vergroot.
4. De aanpassing van het dak van de Buitenplaats roept voors en tegens op.
De gebruiksmogelijkheden van de binnenplaats zullen volgens de voorstanders bij een transparante overkapping zeker toenemen, en ook de houten wand zal minder te lijden hebben van regen en zon. Anderen zijn daar minder van overtuigd. Ook zal er een flink kostenplaatje aan hangen.
Een combinatie met zonnepanelen levert geen rendement op. We besluiten om het onderwerp voor te leggen aan de ALV en dan pas het een en ander in gang te zetten (overleg architect, aannemer, gemeente, constructiebureau).
5. We hebben Krijn en Theo gevraagd de jaarlijkse excursiedag te organiseren, dit keer op 24 mei naar het Kralingse Bos in Rotterdam. Dit hebben zij met groot enthousiasme op zich genomen.
6. En verder hebben we de ALV van 30 mei voorbereid en vele actiepunten afgewerkt, van werkdagformulier tot informatiepaneel, van herstellen lekkage witte keet tot jubileumdag knotploeg Kockengen, van Boerendag op 1 juni tot het maken van visitekaartjes.

Dries Willems
Voorzitter